

Verrassende Ardense verschijning in de Scheldevallei

Phillipe Van De Velde

nr 4/2013

8

Bij de opstart van het dagvlinderproject regio Durme- en Scheldevallei zijn wij de voorbije winter gestart met het in kaart brengen van de gebieden waar weinig of geen waarnemingen van dagvlinders bekend waren (op basis van de website waarnemingen.be). Zo viel het ons gauw op dat er in **de bossen ten zuiden van het Donkmeer** in Berlare nog geen vlinde- raars actief naar vlinders hadden gekeken. Werk aan de winkel dus en het gebied leren kennen...

Het gebied - gelegen tussen de dorpskern van Uitbergen, het recreatiegebied Nieuwdonk en de Nieuwdonkstraat - bestaat uit een afwis- seling van oud loofbos, jonge aanplantingen, ruigtes, populieraanplantingen met een goed ontwikkelde kruid- en struiklaag, wilgenstru- welen, wei- en hooilanden, akkerland, ... dus **een zeer gevarieerd gebied**. Qua eigen- domsstructuur zijn er drie grotere eigenaars, nl. de Intercommunale DDS (die een groot deel van de bossen in eigendom heeft en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) als partner heeft voor het technisch bosbeheer), het ANB (die het domeinbos Maaidonk in eigendom heeft) en vzw Durme (o.a. deels eige- naar van De Hemelse Rij, een oud moeras- en eikenbos dat beheerd wordt door vzw Durme en erkend is als natuureservaat).

Op verkenning gaan ... met in het achterhoofd een niet bevestigde waarneming van Christophe Hillaert, vrijwilliger bij vzw Durme. Christophe vertelde ons nl. in de nazomer van 2012 dat hij tijdens een werkactiviteit in augustus op percelen in eigendom van vzw Durme een grote zwart-witte vlinder had gezien die zat te drinken op een vers afgezaagde stobbe van een bloedende zwarte els. De vlinder had vol- gens zijn beschrijving ook oranje oogjes.

Grote weerschijnvlinders zijn regelmatig op mest te zien wat voor hen absoluut noodzakelijk is om mineralen op te nemen. © Joris Everaert

In het voorjaar van 2013 werden de eerste inventarisaties uitgevoerd. In die vochtige bossen worden in functie van de jacht vele paadjes open gehouden en zijn er ook mooie open plekjes en kleine wildakkertjes. Zulke open plekken en dreefjes zijn in combinatie met veel wilde kamperfoelie zeer interessant voor de Kleine ijsvogelvlinder (*Limenitis camilla*). Een bezoek eind juni begin juli wordt dan ook aangestipt als *to do*.

Eind juni wordt een eerste maal een flits gezien van een zwart-witte dagvlinder. Uit ervaring kan ik een aantal soorten uitsluiten. Na een half uur wachten en uitkijken op dezelfde plek zonder resultaat wordt besloten om later terug te keren en hopelijk dan meer dan een flits te zien. Op 9 juli 2013 loop ik door een dreefje in het Domeinbos Maaidonk. Het is heel warm weer en in het paadje zijn de sporen van fietsers nog wat vochtig. Ik kijk omhoog naar een zomereik in de hoop de Eikenpage (*Favonius quercus*) te zien en zie in mijn ooghoek nogmaals een **flits** van een grotere **zwart-witte vlinder**. Ik speur in de omgeving naar de flits en opeens zie ik de vlinder op 30 meter van mij drinkend uit het vochtige spoor. De verrekijsker helpt mij bij het op naam brengen van de soort. Het is een **Grote Weerschijnvlinder** (*Apatura iris*).

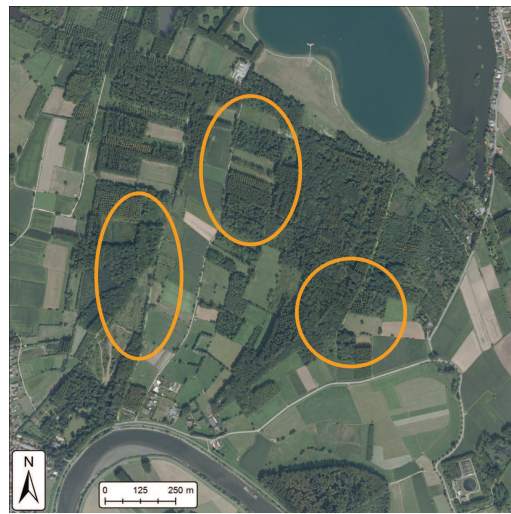
Niet te geloven! Zachtjes ga ik iets dichterbij en maak enkele foto's op voldoende afstand. Als vlinderaar is dit zo een moment waar je soms van droomt. De Grote Weerschijnvlinder is zeer gaaf want het is het begin van de vliegperiode en onmiddellijk moet ik denken aan de mogelijkheid dat er meer exemplaren zouden kunnen zijn.

De volgende dag zien Jurgen Couckuyt en Thomas Van Lancker op twee verschillende locaties telkens een exemplaar. Op basis van de foto's is er een **duidelijk verschil tussen de twee vlinders**: de ene zijn vleugel is licht beschadigd. De volgende dagen en weken wordt de soort nog regelmatig gespot. Joris Everaert slaagt erin het territoriaal gedrag van twee 'vechtende' mannetjes te fotograferen. Het is ondertussen duidelijk dat het bosgebied het leefgebied is van een (kleine?) **populatie** van deze zeldzame soort! De voedselplant van de rupsen zijn wilgen, zoals de waterwilg en grauwe wilg.

In de Ecologische Atlas van de dagvlinders van F.A. Bink lezen we het volgende: "De grote weerschijnvlinder komt vooral bij open plekken in bossen of in complexen van samenhangende bossen in beekdalen, waarin wilgen in de halfschaduw groeien en enkele grote, landschappelijk opvallende bomen staan." Zo kan de soort gehanteerd worden als een **indicator van landschapskwaliteit**.

Uit het territoriaal gedrag van twee mannetjes kon geconcludeerd worden dat het bosgebied een (kleine) populatie herbergt. © Joris Everaert

Bovenstaande kaart geeft een overzicht van de verspreiding van de Grote weerschijnvlinder ten zuiden van het Donkmeer. ©Vzw Durme

De Grote Weerschijnvlinder wordt in Oost-Vlaanderen zeer **sporadisch waargenomen in de Vlaamse Ardennen**. Het is dus een erg onverwachte ontdekking voor onze regio. Onze zoektocht was vooral gericht op de Kleine ijsvogelvlinder, maar die soort hebben we tot op heden in het projectgebied nog niet gevonden.

Door het vinden van de Grote Weerschijnvlinder in onze eigen regio kunnen we nu al spreken van een **eerste groot succes** van ons Dagvlinderproject. Maar we maken al nieuwe plannen om gericht verder te zoeken naar andere soorten en om volgend jaar opnieuw te zoeken naar de grote weerschijnvlinder in Berlare.

Ik dank bij deze ook alle personen die afgelopen zomer hebben meegeholpen bij het inventariseren en het doorgeven van hun waarnemingen en ik hoop dat ik velen ervan heb kunnen overtuigen dat het nog steeds de moeite loont om natuur te blijven beschermen in onze eigen regio. Er zijn nog steeds zeer waardevolle soorten die het beschermen waard zijn.